

Vierkant tegen eenzaamheid

Wanneer vier mensen met verschillende achtergrond, van verschillende leeftijd in verschillende wijken van een welvarende stad als Brugge tijdens de zomer van 2017 in eenzaamheid overlijden en buurtbewoners deze overlijdens pas weken later opmerken, is burgemeester Renaat Landuyt geschokt: 'We moeten ons afvragen wat we daaraan kunnen doen.' Inwoners en organisaties steken de koppen bijeen op een startconferentie. Daaruit groeit het actieplan Vierkant tegen eenzaamheid.

De startconferentie is voor OCMW-voorzitter Dirk De fauw een mijlpaal: 'Met het OCMW hadden we meteen initiatieven kunnen opzetten, maar we wilden eerst de inwoners van Brugge en onze partnerorganisaties in de stad horen en erbij betrekken. Op onze open oproep boden er zich 150 mensen aan, inwoners, professionals en vrijwilligers verbonden aan diverse organisaties. Tijdens de

conferentie konden de deelnemers in kleine groepjes ideeën spuien en concreet maken. Veel ideeën werken we verder uit, zodra de organisatie er klaar voor is en er genoeg geld is. Andere ideeën zijn simpel, zoals de buurtbabbellbank om het kleine ontmoeten te versterken. Ook bij de nieuwe aanleg van 't Zand zal de stad investeren in stadsmeeubilair dat het ontmoeten stimuleert. Daarnaast moedigen we buurt-

bewoners en buurtcomités aan zelf ontmoetingspunten te organiseren. Via de Brugse Buurtcheques en de Buurtoppepper kunnen buurtcomités zelf een buurtbank maken en plaatsen. Of ze kunnen bij kleine vragen burenhulp organiseren. Dit bevordert de sociale cohesie en helpt om eenzaamheid te detecteren en er iets aan te doen.' Vóór de startconferentie waren er contacten met initiatieven

Vier-maal-vier

Het actieplan tegen eenzaamheid bevat vier krachtlijnen met telkens vier concrete acties.

Meer informatie op www.brugge.be/vierkanttegeeneenzaamheid

1/ Meten is weten

- Brugse risicobuurt en risicodoelgroepen definiëren
- Actieplan bij Brugse ervaringsdeskundigen aftoetsen
- Denkoefening met eenzame Bruggelingen
- Eén centraal meldpunt: 050 44 8000 of www.brugge.be/meldpunt om signalen van eenzaamheid te registreren en op te volgen

2/ Detecteren en signaleren

- Telefoonkettingen uitbreiden, bekendmaken en evalueren
- Project telefonische screening met computeranalyse
- Een vrijwilliger screent 85-plussers met de 85+-bevraging op hun risico op eenzaamheid en isolement.
- Alerte 'deurprofessionals' bellen aan om alarmerende situaties te ontdekken en de inwoners wegwijs te maken. Vorming voor gemeenschapswachten, wijkinspecteurs, diensten aan huis en thuiszorgers.

elders in Vlaanderen en Nederland, maar ook met Leen Heylen, onderzoeker van Thomas More hogeschool, die de eenzaamheid in Vlaanderen in kaart heeft gebracht, de omvang en de risicogroep.

Huisbezoeken

‘Als burgemeester heb ik twee informatiekkanalen,’ zegt Renaat Landuyt. ‘Ik ben een straatloper en heb dus heel veel contacten met de mensen, maar om mensen en alles wat om je heen gebeurt te begrijpen, heb je concepten nodig. Daarom lees ik enorm veel en heel graag. In eenzaamheid maar dan gewilde eenzaamheid, om dingen te begrijpen, zodat we een kader kunnen scheppen om met alle maatschappelijke fenomenen op een positieve en constructieve manier om te gaan.’ Als straatloper weet burgemeester Landuyt dat achter een mooie gevel de woning verwaarloosd kan zijn. ‘Soms komt de geur van eenzaamheid je tegemoet als iemand de deur opendoet. Je kunt dat letterlijk ruiken. De burens noemen die bewoner dan een rare vogel, maar ze hebben niet de reflex iets te signaleren, omdat ze zich niet te pas en te onpas met andermans leven willen bemoeien. Wij proberen mensen nu wel aan te moedigen om een signaal te geven.’ Dat gebeurt trouwens ook zo al wel. ‘In een straat

met wegenwerken spraken buurtbewoners me gisteren aan om eraan te denken dat er enkele minder mobiele mensen wonen.’ Landuyt ziet infrastructuurwerken als een mogelijkheid om het publieke terrein voor iedereen toegankelijk te maken, niet enkel om vlug te passeren, maar ook om er tijd door te brengen, op ontmoetingspleinen en op banken. Voor hem is vereenzaming tegengaan dus niet alleen een zaak van de welzijnsdiensten. ‘Daarom dagen we alle Bruggelingen en alle Brugse organisaties uit het charter Vierkant tegen eenzaamheid te ondertekenen, zodat iedereen zich bewust wordt van het probleem. Ben je lid van een vereniging en heb je iemand al geruime tijd niet meer gezien? Dan is er misschien iets aan de hand. We richten ons ook tot de lokale handelaars. In de Hema kun je voor een euro koffie drinken, ook dat stimuleert het kleine ontmoeten. Handelaars horen of zien gauw dat er iets aan de hand is.’

In navolging van hoe Brugge een dementievriendelijke stad werd, wil Landuyt dat elke Bruggeling een basishouding tegen eenzaamheid aankweekt.

Buurtgerichte zorg

Het Brugse OCMW organiseert buurtgerichte zorg, want de buurt is

Dirk De Fauw:
‘In dit socialemediatijdperk groeit de schroom voor echte contacten en het risico op vereenzaming.’

de ideale basis om eenzaamheid tegen te gaan. Voor de buurtzorgnetwerken in Sint-Pieters, omgeving Langestraat en Ter Leyen spreekt het lokale dienstencentrum vrijwilligers en burens aan om oog te hebben voor eenzame mensen in de buurt. In Zeebrugge, Zwankendamme en Lissewege zijn aangestelde buurtambassadeurs alert en attent voor hun buurt. Na een opleiding leren ze iedereen in de buurt kennen, ze steken hun voelsprietten uit en geven signalen door aan de maatschappelijk werkers in de lokale dienstencentra en de partnerorganisaties. Die koppelen er de gepaste

3/ Modereren en coördineren

- Alle Bruggelingen en alle Brugse organisaties ondertekenen het charter ‘Vierkant tegen eenzaamheid’.
- Beter afstemming tussen professionals en middenveld, in samenwerking met Samenwerking Eerste Lijn en Trefpunt Zorg
- Buurtzorgnetwerken ontwikkelen en burens, vrijwilligers en professionals sterker op elkaar afstemmen
- De ‘langste tafel’ in de Week van de Verbondenheid (september) wordt een vierkante tafel. Buurtcomités krijgen hiervoor een Buurttoppepper (een cheque van 200 euro).

4/ Sensibiliseren en mobiliseren

- De campagne ‘Vierkant tegen eenzaamheid’ brengt vereenzaming en isolement onder de aandacht, in het stadsmagazine BIS, met een eigen Facebookpagina en folders, op de websites van Brugge en via de pers.
- Bestaande buurtcomités krijgen steun om acties in hun buurt te organiseren met Brugse Buurtcheques. Er wordt bijzondere aandacht en steun gevraagd voor initiatieven burenhulp, de Buurttoppepper stimuleert.
- Bruggelingen en buurtcomités worden gestimuleerd om ontmoetingspunten/-banken te creëren in de buurt om het kleine ontmoeten te versterken.
- Bruggelingen worden gestimuleerd om hun burens te helpen en zich hiervoor als vrijwilliger te registreren via www.brugge.be/vrijwilligerswerk. Vrijwilligersorganisaties kunnen zo beter buurtvrijwilligers vinden en inschakelen.

Na de open oproep voor de startconferentie Vierkant tegen Eenzaamheid boden 150 mensen zich aan, zowel Bruggelingen als professionals en vrijwilligers verbonden aan organisaties.

Opvolgconferenties

Brugge wil elk jaar een opvolgconferentie organiseren met burgerparticipatie en coproductie van zoveel mogelijk organisaties. Het actieplan dat volgde uit de startconferentie bevat vier grote krachtlijnen, met telkens vier concrete acties voor elke krachtlijn. Zo houden de politici altijd goed voor ogen waarop ze moeten letten en waar ze vooruitgang moeten boeken. Voor Landuyt is de detectie- en signaalfunctie het belangrijkste: 'De andere drie krachtlijnen zorgen ervoor dat die goed werkt.'

'Bezorgd zijn is een eerste stap, maar weten waar naartoe met je signaal is nog andere koek,' weet Landuyt. 'Zo kreeg ik een telefoontje van een bezorgde bewoner van een flatgebouw in Sint-Pieters, hij belde naar de burgemeester want hij wist niet waar hij anders terecht kon. Toen merkte ik dat ik het ook niet wist en heb ik de politie gebeld die op tijd bij die buurman aankwam. Daarom hebben we ons meldpunt uitgebreid met "Vierkant tegen eenzaamheid", met het telefoonnummer op een koelkastmagneet, met ook het nummer van de lokale politie, Tele-Onthaal, het OCMW en het Europese noodnummer.'

'Achter de schermen hebben we ervoor gezorgd dat politie, preventiedienst en welzijn de signalen ernstig nemen en niet enkel reageren op noodsituaties, maar ook op de bezorgdheden van de mensen, hoe klein ook. Ik wilde vooral geen nieuwe structuur, ik wilde ervoor zorgen dat iedereen, binnen alle bestaande werkingen, het fenomeen van sociaal isolement en vereenzaming ernstig neemt en er alert en attent voor is. Ik spoor de gemeenschapswachten aan om met mensen op straat te babbelen, maar ze moeten ook kijken naar wie niet op straat komt. Alleen zo zul-

ook met de mensen in gesprek gaan, signalen opvangen en noteren wat ze vaststellen, van symptomen van eenzaamheid tot gebrekkige huisvesting,' zegt De fauw die nog beklemtoont dat het OCMW ook jongeren voor eenzaamheid wil behoeden. 'In dit socialemediatijdperk groeit de schroom voor

echte contacten en het risico op vereenzaming.'

Brugge wil iedereen in de buurt sensibiliseren en mobiliseren. In een telefoonketting bellen mensen minstens één keer per week iemand op, en er is een meldpunt voor als er een kink in de kabel komt. Brugge kijkt ook verder, bijvoorbeeld naar Mi Babbel van Knokke-Heist waar een professional alleenstaande 65-plussers opbelt om te vragen hoe het gaat, terwijl een computer meeluistert om de woorden en het stemgeluid te analyseren en meteen doorgeeft of er eenzaamheid of isolement dreigt.

interventies aan. 'Daarnaast is een lokaal dienstencentrum ook een ontmoetingsplek,' zegt Dirk De fauw. 'We stimuleren mensen in kwetsbare leefsituaties om daar warm te eten in plaats van alleen voor de tv.' Daarnaast werkt het OCMW ook outreachend. Voor de risicogroep van de 85-plussers hebben de seniorenverenigingen al een goed systeem opgezet dat het OCMW heeft gekoppeld aan de peperkoekenactie tijdens de ouderenweek in november. Dan gaat er een vrijwilliger een peperkoek afgeven bij alle 85-plussers die nog thuis wonen. 'De vrijwillige senioren zijn zo opgeleid dat ze tegelijk

Renaat Landuyt:
'Ik wilde vooral geen nieuwe structuur, ik wilde ervoor zorgen dat iedereen, binnen alle bestaande werkingen, alert en attent is voor het fenomeen van sociaal isolement en vereenzaming.'

len we de balans kunnen opmaken hoe groot en hoe diep het fenomeen eenzaamheid is. We kunnen kijken naar instrumenten zoals de Stadsmonitor en afleidingen proberen te doen, maar dit zegt niet genoeg. Het gaat mij om een verfijnde controle op je normale werking, het sluiten van het net.'

Kunst redt de wereld

De fauw wil graag dat professionele hulpverleners en vrijwilligers samen zorg bieden in de samenleving: 'Dat je dit niet puur organiseert vanuit een

lokaal bestuur of vanuit een organisatie, maar mét de bevolking, is voor mij van belang. Het is mijn droom dat niemand zich nog eenzaam voelt. Niet gemakkelijk, maar ik kan proberen zoveel mogelijk eenzaamheid op te sporen, en vooral proberen ze te voorkomen.'

Renaat Landuyt, die als burgemeester ook bevoegd is voor cultuur, ziet ook banden met de triënnale waarin tot 16 september vijftien indrukwekkende kunstwerken op verschillende locaties in de binnenstad reflecteren over de

gevolgen van de vloeibare samenleving vandaag. Het doel is mensen uit te dagen, niet alleen om te bezichtigen maar ook om te beleven en zich met elkaar af te vragen wat er in onze tijd gebeurt. 'Zo passen we alle theorieën van Zygmunt Bauman, profeet van de permanente crisis in het Westen, toe zonder dat iemand Bauman gelezen hoeft te hebben.' ■

DANY DEWULF IS VVSG-STAFMEDEWERKER INCLUSIE EN VERMAATSCHAPPELIJING VAN ZORG

PURO®
Fairtrade Coffee
saving the rainforest

Wij geloven in eerlijke lonen voor de boeren die onze koffie telen.
Puro zet zich ook in voor de bescherming van de regenwouden. Voor elk kopje koffie dat u drinkt, staan wij een financiële bijdrage af aan de natuurbeschermingsorganisatie World Land Trust om bedreigde stukken tropisch regenwoud in Zuid-Amerika duurzaam te beschermen.

www.purocoffee.com - 0800/44 0 88